

З ОБСЯГУ

На бісіді з М. Чокиновов 6 - 7
Вольбы прэзідента і Русины ... 8 - 9
З прэзідэнтам амерыцкых Русинів 10
Молоды Русины в М. Липнику 10

РОДИЧІ НЕ БІЙТЕ СЯ РУСІНЬСКОЙ ШКОЛЫ

2. септембра 2008 ся в селі **Чабины**, в окресі Меджілабірці, одбыв вызнамный історичный акт в подобі отворіня **русиньской основной школы**, котру назвали меном славного чабиньского родака - **Основна школа Анатолія Кралицького (ОШАК)**. О тім радостнім і про нас Русинів ціннім почіні сьме інформовали нелем в нашім ІР ч.16/2008, но заінтересовав і вшыткы словеньскы і заграничны медія. Тот день ся записав до історії Русинів 21-ого ст. преважні і зато, же нова русиньска школа з русиньскым языком навчаня выникла по многых роках. Такы інформації ся пишуть з великым чутьом радости і надійов, же нам поступні выростать молода ґенерація 7 школярів з чабиньской школы, котра буде продовжовати в нами зачатім возроджуючім ділі і не допустить, жебы русиньска народность была стерта зо словеньского і европского простору, в котрім Русины оддавна єствують. Є то про нас велика сатісфакція, бо іщі все нововыникнуту русиньску школу в Чабинах спроваджать множество догадів од родичів, жытелів села і іншых заінтересованых в змыслі: Чом выникла така школа? Про кого? З яким цільом? Якы выгоды може мати народностна школа? Буде выука на такій школї рівноціннов із словеньсков школыв?

▼ **Першокласніця Радка Ясикова** любить позерати і чітати образкы з русиньского учебника.

били так. Наприклад зато, же не хочять, жебы ся їх дітина учіла по українськы. То значіть, же мають дотеперь хаос межджі русиньскым і українськым языком, або іщі теперь несуть в собі комплекс з часів, кідь была насилна українізація.

В єднім припадї бив і проблем віры, бо мати не хотіла дати дітину до нашой школы зато, же они суть православной віры а я єм жена грекокатолицького священника. Бояла ся, же при выуці релігії буде дітина овплиньована грекокатолицькым священником. Ту хочю повісти, же ани в тім припадї ся родичі не мусять бояти, бо при выуці релігії будеме сполупрацовати і з православным священником, то значіть, же їх дітина буде веджена в дусі своей віры.

З непотверджєных жрідєл знаме, же в Чабинах суть і такы „доброжычливці“, котры одгваряють родичів од того, жебы дітину дали до русиньской школы. Може-те нам потвердити або вывернути тот смутный почін?

► с. 2

Жебы найти одповідь на тоты вопросы і інформовати преважні родичів, выбрали сьме ся рівно на місце „чїну“ до русиньской ОШАК в Чабинах. Самособов, же нас інтересовала і окрема выука в школї, акції, котры ся там одбывають, Свідѣтельство, котре школярі не так

чудованьом дізнали, же при зиписі до школы на далшый школьскый рік не была записана ани єдна дітина. **ЧОМ?** На тот важный вопрос одповіла тота найкомпетентніша особа, діректорка ОШАК і учітелька 1. класы з языком навчаня русиньскым в Чабинах **ПаедДр.**

практичным жыюти. Думають, же народностна школа є меншецінніша як словеньска, што не є абсолютні правда. Смутным фактом є, же теперь до першой класы родичі не приголосили ани єдну дітину. Кус сьме з тьм і раховали, бо в школці у Чабинах не є теперь потенціональных першаків, ліпшы прогнозы ся являть аж на далшый школьскый рік. Но думали сьме, же холем із сусідніх сєл, як Рожківці або Суків буде даяка дітина навщівляти нашу школу. Суть і такы родичі дітєй, котры могли од будучого школьского рока дати діти до нашой школы, но не зро-

▲ **Чабиньскы школярі** зо своей учітельков **ПаедДр. Марійов Ясиковов** у своей русиньскій класі.

давно дістали, як і чутя самотных русинят в школї і їх учітелькы ПаедДр. Марії Ясиковой. Інтересовали сьме ся і о запис дітєй до школы на будучій школьскый рік 2009/2010, котрый є у тых днях актуальностьов. Ту сьме ся з по-

Марія Ясикова: „Є то преважні з той причіны, же родичі суть мало інформованы о тім, о чім або яка є народностна школа. Боятя ся будучности і кладуть вопросы, же на што їх дітям буде русиньскый язык, як го будуть вжывати в

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

► с. 1

І мі ся тотя інформація доне-спа, але тяжко мож дакого винити, кідь мі то нхто прямо не пові. Я то приімам як підкопаваня ног або як зависливість окремых ініціаторів із сусідніх сел, бо Чабинчане ку тому не мають причину. Но є правда, же і тотя дезінформація завела многих родичів до хаосу, із яким може самы дотеперь боюють. Тот, хто рознашать такы дезінформації, абсолютні не розумить, што вшытко в собі така народностна школа обягує і о што вшытко може дітину збогатити. Многы за тым видять лем фінанції і за-видять, бо знають, же на народностну школу є од штату векша дотація на єдного школяря, як на словенську. Но далше їх уж не інтересує, же такы школы суть і кус дискримінованы. Наприклад єдно двоязычне свідительство, котре є в русиньскім і словенськім языку, стоить 2 Евра, на словенських школах приближно о 80 % менше. Треба забезпечити новы класны книжки, выказы а самособов, же тьж в двох языках а тото стоить тьж омного веце пінязі як на інших школах. Но діти на нашій школі, в порівнаню з іншыма школами, можуть до далшого жывота обогатити ся в зналости азбуки, што ся скоро нигде інде не учить. Научать ся історію і культуру Русинів, нашы співанкы, традиції а притім можуть в школи бісидовати в материньскім языку. Но наша школа з педагогічного боку є така іста як остатні школы. Діти ся учать з тых істых книжок як остатні діти на школах з выуков словенського языка. Барз собі желам і через вашы новинкы хочу одказати вшыткым родичам, жебы порозуміли тому, же русиньска

народностна школа не є дашто меншеціне і жебы ся ку нам не бо-ляли давати свої діти. На чабиньскій школі мають діточкы і много кружків, як музично-драматичный, природонаучный, математичный, русиньскый ітд. Вшыткы ся ведуть в материньскім языку, што їх може лем обогатити. Подля слов діректоркы, родичі, котры дали свої діти до чабиньской школы, суть спокійны і позітивно оцінюють одношіня педагогів ку дітям. Діточкы мають в школі добры выслідкы, чують ся там барз добрі, привитали нас шумным стишком, русиньсков співанков і было видіти у їх очках спокійность із того, што ся дотеперь научили. Найвече ся їм любить тот факт, же у школі можуть бісидовати так як дома і же є ку ним пані учителька барз добра. Похвалили ся, же уж перед своїма родичами выступили на Николайскім вечорі, де їм вказали пасмо на привитаня зими, вінчовали і співали колядки, котры знають од своїх баб і дідів. В чабиньскій школі ся одбыв і день Евра, праві в тот день, як діточкы дістали свої першы свідительства. Суть активны і мудры, о чім свідчили їх перфектны выслідкы записаны на свідительстві. Тепер зо свойов учительков готують культурный програм на День матерей, де у сценічнім пасмі будуть дяковати своїм мамкам. Систем выуку є такый, же на предметах, як є словенський язык або природонаука, математика ітд. мають выклад по словенськы, но потім собі уж ведно вшытко опакують по русиньскы, значить, же при выуці є череня двох языків - словенсько-го і материньского русиньского.

А якы мають планы і візії на чабиньскій школі до будучна?

Рыхтуєме в нашій школі забезпечити про каждую дітину компю-

тер, де буде і азбука, бо сучасна доба собі то жадать. Єден компютер сьме уж достали од посланця ВУЦ Інґ. П. Солея, котрый го діточкам приніс як дарунок на Николая. Плануєме обыйти і іншы русиньскы села і мімо нашого окресу, де бы могли выникнути далшы русиньскы школы. В близкій будучности хочеме навщівити село в свидницькім окресі, де староста села уж проявив інтерес о зряджіня русиньской народностной школы і хоче ся од нас дізнати як то є в практичнім жывоті. Наша ОШАК є споєна ведно із матерьсков школов, котра є затля українська. Но уж єм подала жадость на МШ СР, жебы была пременована на русиньску. В сучасности уж маме позітивну одповідь а од 1. септембра 2009 буде МШ пременована на русиньску і буде у ній выховный язык русиньскый. Треба нам про школы зогнати іщі веце учебників, вытвореных подля учебного програму на основі комунікатівного принціпу, бо є їх досправды мало. Но найвекшу роботу і потребу виджу в тім, же ся жадать веце сил выналожити на ліпше спротагованя нашой школы. Хочеме бісидовати окремо із каждым родичом, высвітлити принціп народностной школы як і єй выгод. Зато ся обертам на вшыткых тых, котрым не є будучность наших дітей і нашой народностной меншыны легковажна, жебы нам помогли спротаговати русиньску народностну школу під назвом **Основна школа Анатоля Кралицького**.

Ку завершалным словам діректоркы школы хочу додати, же треба ся нам вшыткым задумати над тым, як є важне підпорувати і розвивати уродный ґрунт в подобі наших дітей – наших наслідників.

Не довольме, жебы їх хтось проти їх властной волі выголошовав за тых, котрыма не суть лем зато, же їх поважовав за штось меншеціне, їх родный язык за непотребный або недостойный. Вірте, же діти з русиньской школы мають у далшій жывоті на чім дале будувати, бо русинство ся розвивать. Можуть штудувати русиньскый язык на Пряшівській універзіті, котра мать право удільувати академічний титул бакалар в штудійнім програмі Русиньскый язык і література в комбінації з 10 предметами в рамках учительства академічных предметів, як і в інших комбінаціях на Філософічній факулті, Факулті гуманітних і природных наук або Факулті шпорту на ПУ. Уплатніня в будучім жывоті в области русинства є досправды шырокорозсягле, ведь маме наше радіо, театр, русиньску пресу, русиньске телевізне высиланя, а в непосліднім ряді Русины Словенська мають сполупрацу і з іншыма країнами, де жыють Русины а там всяды є потрібне праві вас, нашы молоды наслідники. А без зналости русиньского языка ся мож у спомянутых інштитуціях лем тяжко уплатнити. А іщі єден інтересный факт! Англіцькый або іншый світовый язык ся ставать в днешнім часі уж правилом сучасного жывота, але русиньскый язык екзотиков не лем про Словаків але і іншы народы. Бо не є так часто вжываний і про многих є великов тайнов. А правило жывота у нас смертелників є таке, же хочеме веце і веце добывати того, што є тайонным.

Русиньскій школі пожелаіме дале лем міцны фундаменти і вельо плодів, на яких ся надіяме, же ся з них зродить нова і якостна урода в подобі русиньской науки в ОШ.

Текст і фото Сільвія Лусінова

ЯКУБЯНЬСКА КЕЧЕРА ПОСТУПИЛА НА ЦІЛОШТАТНЫЙ КОНКУРЗ

У Вігорлатьскім освітнім центрі в Гуменнім ся 7. марца 2009 одбыв Крайскый конкурз під назвом Носителі традиції. В конкурзі ся змагали знамы словенськы і русиньскы фолклорны колектывы з Пряшівского краю, як наприклад **Габурчанка, Раславічан, якубяньска Кечера, Замутовчан, Шомка** з Дреніці і іншы. Окремы выступы фолклорных колектывів і ґруп слідовала одборна порота - **Мілан Гвіждяк** (председа), **Мґр. Петер Ціцак, Мґр. Мірослав Кереканіч і Штефан Коцак**. Окрем любителів фолклору на конкурзі были і представителі

ВУЦ – **Гелена Раґулска** і діректоры окресных освітніх центрів Пряшівского краю. Вшыткы колектывы были добрі приготовлены і мали цінный фолклор свого регіону ці села, але предці єден з них був оцінений як найліпшы. Тым найліпшым був наш русиньскый ФК Кечера з Якубян, котрый поступив на цілоштатный конкурз Носителі традиції, котрый буде 23.-24. мая в Липтовскім Мікулаші. Як знаме нашу Кечеру, істо єй принесе успіх і выступліня на цілоштатній сцені.

А. Кузмякова

▲ З автентичнов якубяньсков свадьбов собі Кечера выдобрела поступ на Цілоштатный конкурз.

Презентація Сухого НЕЗАБУДКЫ в Маджілабірцях

Стріча школярів з русиньсков поезійов

Русиньска оброда на Словеньску (РОС), в рамках своїх многых культурных акцій, зорганізувала 6. марца 2009 у Меджілабірцях в сполупраці з Містом Меджілабірці красну літературну стрічу школярів з русиньсков поезійов і з єдним єй найплоднішых русиньскых авторів – Штефаном Сухым зо Стаціна. З той нагоды ся перед акційов одбыв святочный акт, на котрім нашого писателя на Містьскім уряді в Меджілабірцях прияв пріматор міста Інґ. Владіслав Демко. Стріча пріматора з писателем ся одбыла за участи предности Містьского уряду Інґ. Владіслава Вішньовского і председы РОС Владиміра Противняка. Притомны на стрічі бісідовали о можностях розвою творчости русиньскых писателів і культурно-виховной і освітньої роботи в регіоні.

До салы Дому культуры в Меджілабірцях ся на стрічу з русиньсков поезійов і русиньким поетом **Ш. Сухым** походили школярі лабірскых основных школ і гімназії із своїма учі-

(1987), в котрых ся автор вертатъ до своего родного гніздеча, до животных сітуацій наших людей в тім часі. По революції в 1989 році Ш. Сухый, подобно як і іншы русиньскы писателі,

▲ Красныма русиньскыма співанками спестрили русиньске літературне дообідя і лабірскы школяркы.

телями і вихователями. Там вшыткых притомных привитав **В. Противняк**, председа РОС, котрый лабірскій дівторі і молодежі найперше на живо представив притомного русиньского писателя Ш. Сухого і його богату розмаїтожанрову літературну творчость.

Было о чім говорити, бо творчость Ш. Сухого (24. 5. 1946), родака зо села Нехваль Полянка, зачала іщі як студента високой школы (ФФ УПИШ в Пряшові), коли писав поезію по україньскы. З того часу суть знамы його збірники поезій *Гірська вишня* (1982) і *Сонячна композиція*

зачав творити в роднім русиньскім языку. В 1994 році, іщі рік перед кодифікаційов русиньского языка, виходить його перша по русиньскы написана книжка поезій під назвов *Русиньскій спієник* (1994). На його русиньскы поезії были написаны інтересны і позітивны літературны критікы (В. Хома, Ю. Андрічік, М. Сисак), в котрых, окрем іншого, ся можеме дочітати, же писаня в роднім русиньскім языку дало Ш. Сухому нелем новий імпульз, але притягує нас і богатством тем, мотивів, незвычайным углом погляду на обычайны річі... Далшы книжки русиньскых поезій Ш. Сухого,

▲ На прятю у пріматора Меджілаборець. На фото зліва Інґ. Ладіслав Демко, пріматор міста, Штефан Сухый, русиньскій писатель, Інґ. Владіслав Вішньовский, предности Містьского уряду в Меджілабірцях і Владимір Противняк, председа Русиньской оброды на Словеньску.

котры вышли до того часу, суть: *Енді сидать на машыну вічності* (1995), *Азбукарня* (2004), *Аспірін* (2006), *Слон на кычарі* (2007) і *Незабудка* (2008). Його дотеперішні виданя книжок прозраджують, же русиньскій писатель Штефан Сухый належить меджі наших найліпшых майстрів русиньского слова і же є то наш великий продовжытель традиції русиньскых літературных будителів.

На літературній стрічі поета Ш. Сухого з лабірсков дівторов, котру зо сцены модеровав сам председа РОС В. Противняк, доміновали поезії з його найновшой книжки *Незабудка*. Многы свої стишкы зо споминаной книжочки декламовав сам автор Ш. Сухый і дакотры лабірскы школярі і студенты, як наприклад **Михаела Липтакова**. Аплавзы слухаючих участників на акції свідчили о тім, же декламація їх заінтересовала і любила ся їм. Исто многы Сухого новы поезії собі нашы школярі выберуть на цілословеньскій конкурз в русиньскій декламації – *Духновічів Пряшів*, на котрый лабірскы школярі ходять в богатій участі. Приемным оживньом і доповнньом літературной акції, котра была присвячена презентації Сухого *Незабудкы* в Меджілабірцях, были красны выступліня молодшых і старшых школярів із русиньскім співом. Аж поморозкы ішли по тілі чоловіку, як **Роланд Губа** красным чістеньким голоском затыг співанку *У Видрани на бережку*. Шумні співали і далшы школяркы. Співацькы выступліня спестри-

ли доповоды на акердеонах **Златіці Тімчісковой** і **Михала Гошака**, котры суть лабірскій публіці уж добрі знамы.

▲ На літературній акції мав із своїм чістеньскім співом великий успіх і **Роланд Губа**, котрому на акордеоні заграла **Златіца Тімчіскова**.

На завершіня акції, В. Противняк, председа РОС, пообіцяв, же подобны акції буде РОС організувати і в будучности. З дарунком квітя подяковав русиньскому писателюви Ш. Сухому, вшыткым участникам інтересной акції, медіалным гостям – **А. Кузмяковій** за *Інфо Русин*, **Я. Труціньскій** за русиньске высыланя Словеньского розгласу, **Л. Чікіму** за СТВ Кошыці і місту Меджілабірці. З нагоды надходячого свята - Меджінародного дня жен - В. Противняк высловив на адресу жен красны слова повинчовань а ку тому єдній з них – А. Кузмяковій – передав і красный квітковый дарунок. І тот красный акт приспів ку приемному завершіню жывой стрічі з русиньскым поетічным словом.

А. Кузмякова,
фото авторкы і В. П.

REGINA
Slovenský rozhlas 2

Зміни в розгласовім высыланю!!!

Од 2-го фебруара 2009 народностно-етнічне высыланя можете слухати на коротких волнах, в пасмі ВКВ два. Каждый день од 18-ой до 19-ой години наш програм наладите на цілій території Словеньска на выштыкых фреквенціях Радія Регіна. На тых самых фреквенціях нас можете чути так само і у вівторок од 20-ой до 22-ой години і у четверь од 20-ой до 21-ой години. Через вікенд можете свої облюблены програмы окрем уведженого часу чути в суботу вечір од 19-ой до 21-ой години а в неділю рано од 7-ой до 9-ой години на фреквенціях Радія Регіна Кошыці. Подробнішы інформації найдете на www.rozhlas.sk

Час Народностно-етнічного высыланя на Радіу Регіна

- **понеділок:** Радіо Регіна: 18:00 - 19:00
- **вівторок:** Радіо Регіна: 18:00-19:00; 20:00 - 22:00
- **середа:** Радіо Регіна: 18:00 - 19:00
- **четверь:** Радіо Регіна: 18:00 - 19:00; 20:00 - 21:00
- **пятниця:** Радіо Регіна: 18:00 - 19:00
- **субота:** Радіо Регіна: 18:00 - 19:00
- Радіо Регіна Кошыці: 19:00 - 21:00
- **неділя:** Радіо Регіна: 18:00 - 19:00
- Радіо Регіна Кошыці: 7:00 - 9:00

РУСИНСЬКИЙ ПРОГРАМ

17. 3. 2009 - 30. 3. 2009

17. 3. 2009 – вівторок

- 18.00 - 18.30 Радіоновины
- 20.00 - 21.00 Радіомагазин
- 21.00 - 21.30 Подобы жывота, репр.
- 21.30 - 22.00 Музыка народности

19. 3. 2009 – четверь

- 18.00 - 18.30 Радіоновины

21. 3. 2009 – субота

- 18.00 - 19.00 Радіо молодых. Приповідка С. Шковрановой: Необычайна пригода
- 19.00 - 20.00 Радіомагазин, репр.
- 20.00 - 21.00 Літ. релация. Ш.Сухий: Незабудка
- 21.00 - 22.00 Гітпарада русиньских співанок

22. 3. 2009 – неділя

- 7.00 – 7.45 Село грать, співать і думу думать, репр.
- 7.45 – 9.00 Музичны поздравы
- 18.00 - 19.00 Бісіда кумів

23. 3. 2009 – понеділок

- 18.00 - 18.30 Радіоновины

25. 3. 2009 – середа

- 18.00 - 18.30 Радіоновины

27. 3. 2009 – пятниця

- 18.00 - 18.30 Радіоновины

30. 3. 2009 – понеділок

- 18.00 - 18.30 Радіоновины

ТЕАТЕР АЛЕКСАНДРА ДУХНОВІЧА З НОВОВ ПРЕМЄРОВ

10. марта 2009 зорганізовало веджіня ТАД преконференцію, як то уж в театрі бывать звыком при уводжаню до театралного жывота далшой премьеры. На домашній сцені выштыкых представителів медій привитав діректор ТАД Маріян Марко. Три дні перед премьеров гры АНГЕЛ ПРИХОДИТЬ ДО БА-БІЛОНУ од швайцарского автора Фрідріха Діренмата, нам свої погляды, переживаня дії при приправі гры розповіли компетентны панове: Якуб Нвота, режисер гры, Валерій Купка, котрый переложыв гру до русиньского языка, Осиф Ткач, шеф ціногры ТАД і дакотры герці. Своіма аргументами нас пересвідчали, же хоць гра была написана в повойновім часі (1952) і помыселный Бабілон може быти будькотре інше місто, гра може много интересного і актуалного повісти і людям сучасных часів – о чудах, обявліню, стратах... Режисер Я. Нвота на стрічі з новинарjami повів, же спочатку бив звездавы як буде текст гры звучати в русиньскім языку. Но днесь, по нацвічіню гры, може проголосити, же „rusinčina jej mimoriadne sedí“.

13. марта 2009 была на великій сцені ТАД успішна перша премьеры высше споминаной

▲ На преконференції в ТАД перед премьеров. На фото справа В. Купка, перекладатель гры до русиньского языка, Я. Нвота, режисер.

театралной гры а друга премьеры буде 18. марта 2009 (о 19.00 год.) Десятка наших театралів ся на сцені вказала в повній параді цілой дії гры, котра є міцно сатірічным поглядом на одношіня меджі світом Божым і світом поземским. Но слова на то не стачать, гру треба видіти.

Текст і фото А. Кузмякова

НОСИТЕЛЬКЫ ТРАДИЦІЙ З БЛАЖОВА

Так мож коротко характеризовати сестры Углярывы (днесь уж powyдаваны молоды дамы - Марту Гловньову, Анну Ротову і Марію Секеракову) на челі з їх дорогов мамічков Аннов Углярывов, котры недавно на 9. Русиньскім балі в Татраньскій Ломніці увели до жывота свою ЦД награвку під назвов **В ТИМ БВАЖОВІ...** На балі, котрый зорганізовав Сполук Русинів Спіша в Кежмарку, увели своє ЦД під веджіньом гуслісты, прімаша і музичного редактора Радія Патрія Андрія Кандрача. Сімболічным было крещія ЦД, котре найперше угльом посыпав пріматор Кежмарку Інг. Ігор Шайтлява, бо в колишнім Блажові ся палило угля (а може то сімболізує і прізвиско родины Углярывых), а старостка села Жаковце **Катарина Крульова** посыпала ЦД колачами, бо родина Углярывых погостить каждого, хто до них заїде. **Мігр. Ева Харитунова** поляла ЦД водов

із потічка, што тече з під Чертежа і влівають ся до рікы Торіса.

На русиньскім балі могли люди прямо послухати співачкы, якым грали музиканты СОУЛ із Старой Любовні.

„Сестры Углярывы суть выразныма носительками фолклорных традицій уж заникнутого русиньского села Блажов. Про родину Углярывых є спів выявліньом їх жывотного погляду, тугы, надії, але і носталгії за їх страченым домовом. Кедь в 50-ых роках 20. ст. люди трагічно охабляли свій родный Блажов, єдине, што ім тогдышній режим не міг взяти, была співанка предків – глибоко скрыта в їх сердці... – пише внутрі ЦД А. Кандрач.

Тисяч ЦД ся скоро розлетить по світі, бо як є знамо, жытелі бывшого Блажова жыють десь в 34 селах і містах на Словеньску, але і в Чехах, Німецьку, Канаді, Америці а співы з під Семін потішать каждого, хто любить нашу русиньску співанку.

Ю. Харитун

▲ Сестры Углярывы із своїов мамов під родныма блажовськыма Семінами

Мотузковы образкы В. Лукачіковой

Даколи ся чоловіку аж розум заставує, як дакотры люде знають зужытковати многы річі, о котрых собі думаєме, же мають послужыти лем єдному учелу. Правда, мусить то быти талентованый чоловік з богатыма скусеностями і умелецькыма представами. Ку таким шыковным выдумницям належить і Нягівчанка **Вера Лукачікова**, выхователька Основной школы на Духновічовой уліці в Меджілабірцях. О єй умелецькых даностях свідчить і факт, же высше тридцять років вела аматерський театральны колектив, выробляла театральны бапки... А в посліднім часі, кедь якась не находила охоту і хоті-

ня людей грати дівадло, нашла собі іншу пасію. Єдним словом В. Лукачікова днесь творить красны образкы з обычайных мотузків на вязаня. Ани бы сьте не вірили, яку красоту мож з таких мотузків вытворити. Донедавна робила образкы з наших стародавних хыжок, розмаїтой овоціны, з котрыма ся представила і на выставі в Музею модерного уменя в Меджілабірцях. А днесь ся пустила до вытворяня образків з наших стародавних церквокок. І мене то цалком заінтересовало, зато ем ся єй попросила на цілый поступ творіня таких обраків.

„Є то мотузкова техніка – треба мати підкладовый ма-

териал, а то твердый папір і міхове полотно, на котре ся подля приготовленого образку ліплять настрижены фалаткы мотузків... – вводжать нас до тайн своей найновшой пасії В. Лукачікова, котрій помагать і муж, главні при выробляню раміків на єй образкы. Днесь ся може наша умелкыня похвалити уж десятима образками з церквокок. Свої зналости і шыковны напады собі В. Лукачікова не охаблять лем про себе, але на школі, де робить 37-ый рік, веде умелецькый кружок, на котрім уж третій рік до той красной вытварной і ручной работы заучать і своїх школярів. В. Лукачікова мать желаня, жебы єй вытварны діла могла указати штонайвекшій громаді наших людей, а то бы найліпше пасо-

▲ Вера Лукачікова з єдним із своїх найновшых образків церквокы.

вало в часі одбываня Фестивалу культуры і шпорту в Меджілабірцях. Вірю, же ся єй того желаня сповнить і красоту вытворену єй руками і мысьлов увидять нашы Русины на тогорічнім лабірськім фестивалі.

Текст і фото А. Кузьмякова

Активна умелецька школа А. Любимова

О тім, же Основна умелецька школа А. Любимова в Меджілабірцях (дале ОУШАЛ) не мать в меджілабірськым регіоні конкуренцію, свідчить факт, же до ньой в сучасности ходить 290 школярів. Праві они свій талант можуть розвивати в музичнім, вытварнім і літературно-драматичнім одборі, в рамках котрого молоды умелці презентують русиньскы пасма. В близкім часі у школі выникне і танечный одбор, котрый буде заміряный на русиньський фолклор. З історії треба спомянути, же ОУШАЛ выникла іщі в 1955 році, як **Музична школа в Меджілабірцях**. Велику заслугу при взнику школы мав вызначный культурный діятель **А. Любимов**, котрый чув у містных дітей потребу знати грати на музичны інструменты. Спомянутый музичный одбор ся уж тогды розвивав на высокій уровни, што ся роками зміцнило і в сучасности ся молоды умелці можуть учіти грати і на такы атіпичны інструменты як зобцова флавта, барітон, кларінет ітд. На активіты і далшы планы до будучна у ОУШАЛ сьме ся опросили **Мігр. Людмілы Штецовой**, директоркы школы і председкыні МО РОС в Меджілабірцях, котра про Інфо Русин повіла: „На нашій

школі маме барз талентованы діти, котры сьуть із окремыма одборами на школі дослова жьыты. Суть выбераны на основі талентовых скушок і не маме проблемы з абсенційов. Школа не мать в околіці конкуренцію, з чого выплывать, же ся не боїме, же ся зменшыть

▲ Мігр. Людміла Штецова, директорка ОУШАЛ і председкыня МО РОС в Меджілабірцях.

кількость дітей. Молоды умелці мають добрый русиньський фундамент, зато можу повісти, же ся з нима роблять барз добрі пасма, котры сьуть заміряны на русиньскы традиції. На рождественны свята сьме приготувилы Рождественну приповідку, на котру ся пришло

попозерати высше 1000 людей, што є на місто Меджілабірці досправды рекорд. Умелецька школа є єдна з мала, котра в часі, кедь ся всяды пропуцать із роботы, у нас треба іщі веце робітників і умелецькых педагогів“.

Як сполупрацує ОУШАЛ із Містнов організаців Русиньской оброды на Словенську в Меджілабірцях (дале МО РОС)? „В першій ряді бы-м хотіла повісти, же є то про мене честь быти председкыньов МО РОС, бо праві меджілаборецькый регіон є єден із мала, де ся практично всяды бісідуює по русиньскы, ці у школі, лікаря або в обході. З того выплывать, же праві у нас є положений міцный фундамент русинства, на котрый ся в русиньскім русі легко надвязує і люде мають інтерес робити. Думам, же тото є великий заклад і з того ся одвивать сполупраца із окремыма організаціями. Вышиткы вызначны акції, котры ся одбывають, робить ОУШАЛ в сполупраці з МО РОС. В школі маме красну концертну салу, в котрій ся презентують нашы активіты. У плані МО РОС сьме ся тот рік заміряли переважні на молодеж, зато, же є їх потрібне іщі веце підхопити. Готуєме пасмо на День матерей, діти

із вытварного одбору ся готують на інтересный вытварный конкурз, де будуть мальовати подля їх представ Князя Лаборця. Уж вельо ся о ним бісідовало, написало, но нихто з нас не знать як практично вызерав. В їх фантазії може конечні увидиме оправдиву подобу того великана. Дале готуєме і Олімпіаду тзв. русиньскы забавкы, де ся будуть діти змагати в грах, якыма ся даколи грали нашы предкове напр. гра на ямки. Є то раріта, бо Олімпіада іщі в културнім діяльстві Русинів нигда не была. Самособов, же не забудеме ани на пензістів, готуєме і про них концерты, як і пасмо ку дню почливости ку старшым. Головным заміром є пропаговати у нас іщі веце русиньску культуру, што буде вестти ненасильнов формов ку зрахованю жьытельства. МО РОС мать в сучасности 100 членів, котры роблять на доброволній базі і мають дяку робити. Велика подяка належить нашому членові МО РОС **Александрови Франкови**, бывшому председови РОС, котрый нам своіма цінныма радами і скусеностями барз помагать.“

Суть то красны, інтересны і потребны планы, котры вірیمе, же ся і зреалізують і уж теперь ся тішыме на презентацію русинства на Лабірціні.

С. Л. фото авторкы

РОКЫ ВТІКАЮТЬ ЯК ТОТЫ ЛАСІЧКЫ...

- Ах, бабо непосідна, де же тото дівча волочете зась? Зно-ва з вами піде свадьбовати, тай прийде домів наполовину заглушена од співу розяренных гостей і буде ся зо сна будити співаючі свадьбяны співанкы, котры ани порядні не розумить. Але мелодію знать тримати ліпше, як хоцькотра доросла. Тота внучка є моє пожегнаня. Є приятного сердця і співы буде знати вывизати як я. Лем так як я? Ні, ні, добры люде мої, внучка Марька буде так співати, же ей із тым голосом будуть кликати співати чужім людем на еказію.

Вшыткы собі тогды думали, же баба Паливодова аж барз перехвалює власну кров, кідь так гварить о своій пятырїчній внучці, та час ей дав за правду. Каждый чоловік на світі знать скорше співати як читати або писати, но не у кожій душевности запустить музика такый корїнь, што по рокы з нього выжене зацвітнута голузку. Співовый корїнчик Марії Чокинової праві такый є, бо в ей родині выберанов співачков была нелем ей баба, сестры, теты, мати і шырока родина. Словом, співача файта.

- Спів, мої любенькы, ся родить не у гарлі, але у душі. Спів є віра, же докажете ним нелем людей розплакати і розвеселити, але же зможете тым співом ай саму свою неприязноту у наладі і у животній судьбі перемочі. Спів і музика суть єднов із найчуднішых форм кумшту, бо образ або соху можете нелем видіти, але і полащати... Музику сьме годны акурат зачуті і є нурукопанна, зроджена дьхом, розтрясенов струнов а звучить накурто. Але памятаць ся надовго, як перша ласка, мої любы.

Наїсто, Марію, же то чїста правда.

- Вшытко хоче своє, ай співаня тьж. Є коло нього пару закрутячок, якы не мож обшыты, кідь тужыте по доконалости співаня.

Першу науку Марія Чокинова прияла од бабы Влены, котра дбала при внучїнім співаню на то, жебы ся не бояла рот отворити. А потім, кідь уж пришли сцены із публіков, радили ей, як

МОЙОВ БІСІДОВ Є СПІВАНЯ

Присвячено нашій дороженькій і знамії народній співачці **МАРІЇ ЧОКИНОВІЙ** з Ублї

Нелегко ся співом годовати, валалскій простій жені. Тяжко є співом обвесельовати народ, та найодповідніше є заповзятя співаковой душы, котра ся надумала сама собі давати міцноту до животного єствованя, до пасованя із екзістенційов, яка значить животодарность а не там смерть... Про чоловіка, про самотного інтересанта в нашім припадї про співачку. Така судьба ушыла крыла животного щастя про русиньску співачку – голосову чародїлницю **Марію Чокинову** з Ублї, сниньского окресу.

ся збыти тремы. Публіка – то поле з головками а мікрофонгычка (струк) тендерїці. А што музикальний слух? Ним треба знати ухопити нелем вышку тону, але і момент наступу на зачатку голосового парту і по павзі. Є то сугра з музикантами.

рады і поступы. Але на того першого музиканта і гармонійового сопроводника, покойного братняка **Янка Пігу** із Ублї не мож нигда забыти.

Вів Марію од малої малости за звуків своєю гармонїкы до чародїйного царьства співовой звукомальованости. Русинь-

го і дірігента гуменьской ґрупы Соколей.

- Тот чоловік учувать в собі із необычайнов силув духа русиньской народной співанкы а такую комплетність і приправленість пожадує ай од співакїє і співачок. Дїсциплїна, дїсциплїна і іщі раз дїсциплїна. Успїх го не інтересує, але крыла про далшу творчость наїсто же давань добріє приправлений выступ орхестра і солїсты. Но а потім то были стрїчі із колеґами, наперед споминаме на тяжкых професїоналів: **Мачошкова, Пригода, Смотер...** Меджі спомиманых Марія одразу замішать **тріє сестер Гаркотовых**, молодых дівчат із Новоселїці і 15-річну **Сїмону Федоркову** із Ублї. Чім же тоты діти могли вплынути на інтерпретку дозрітых якостей?

- Ойойойой!!!! Учіти ся мож од каждого, але ту ся їднать о то, же нова ґенерація інтерпретїє

▲ Перед Фестївалом народностных меньшын в Гуменїм. На фото зліва: Мірослав Кереканїч, автор проєкту, Марія Чокинова, Бранко Лайчак з орябїньсков співачков..

Співацька способность співакы із Ублї міцніла... Кликати ей выступляти на літні валальскы фестївалы, не обходили ся без ей співу централны акції і масовы фестївалы. Марія ся спрязнила із вызначнымы дірігентами, ґрупами і солїстами фолклорного світа. - Меджі таков елітов чоловік набере про себе, про свій професїональний рост, многы цінны знадобытя,

ска фолклорна музика через музичны зручности такых майстрів, як **Іван Мигалїч, Іван Стебіла, Мірослав Кереканїч або Андрїй Кандрач** ітд., но главні тоты послїдні двома, котры зосновали властны цїмбаловы ґрупы, вытворили вызначну роль ай у співацькїм рості панї Марії. Благословеным словом частує співачка **М. Кереканїча**, ведучо-

давань надїю тым побытым колеґам, якы через молодеж упевнюють свою віру, же наш спів буде хто шырити меджі народом. Щї недавно сьме ходили до школы в роднім селї, недавно ня парадилы пантликы на першый выступ, недалеко одтовды, кідь мі свадьбяный вінець з головы знимали тай як ем до хресту несла свої дітя-

▲ По успішнім концерті А чія то хьжа у Снині. На фото справа Марія Чокинова, Марія Мачошкова, Анна Сервіца, Николай Петрашовскій і Анна Шутякова-Порачова.

та... Ці недавно був тот час, кідь у третій класі основної школы выступляти требало із стрычнов сестров **Аннов Сірково**-теперь є докторка медицины. А як не спомянути на **Аню Бавлови**чову, родачку із сусіднього Березовця, котрой голос так любезні пасує ку ей ноті. А найновша партнерка **Аня Деренинова-Лийтова** із Шмыговця. Йой, то суть златы струны русиньской співацькой школы, нелем на Ублянській долині, але ай по цілім підбескідьскім обшырі..

**ШТО БЫ СЬТЕ ПОДУМАЛИ,
ЖЕ ЯКУ ОДПОВІДЬ ДІС-
ТАНЕТЕ ОД БУДЬЯКОГО**

**ВЫПРОБОВАНОГО СПІВА-
КА, КІДЬ СЯ ГО ОПРОСИТЕ,
ЖЕ КОТРА АБО КОТРЫ
СУТЬ ЙОГО ОБЛЮБЕНЫ
СПІВАНКЫ?**

Істо уж наперед знате його одповідь, же любить співати вшыткы. А так сьме походили ай з Марійов Чокинов.

- У мене не є такой співанкы досправды, абы-м ї не хотіла співати. Моя душенька приїмать вшыткы доедной. Я у співанці глядам як словну ідею, потім ай тото найтяжше місце у мелодії, бы го мож было безхьбні інтерпретовати. Співакови треба перед тым як іде співати пісню подумати і глядати причіну, чом тот спів

люде спородили, што їм мать припоминати, чого ся хранити... Просто, треба вынайти духа, душу співу і аж так го сам інтерпрет може добрі музичні зреалізовати.

**БЫЛО ЯКЕСЬ ОФІЦАЛНЕ
УЗНАНЯ?**

Не хотіла, но наконець ся признала, же є штиринадобнов лавреатков в рамках конкурзів у русиньскім фолклорнім співі, ба еден раз і в рамках цілословеньского масштабу. Штиринадобнов лавреатка значить, же была спомеджі великого множества кандидатів на тот титул Лавреатков цілословеньского конкурзу русиньской співанкы Співы мого роду, Маковицькой струны, Земплін співать а наконець і Лавреатков цілословеньской співацькой указії у Баньській Быстриці, де ся сприязнила із **Дарінов Лахтяков**. Позад того была такой запрошена до Братіславы, жебы ту зреалізовала награваня з радіовым оркестром народных інштрументів майстра **Штефана Молоты**.

Марія Чокинова є барз скромна жена, просиме ся, кільки выдала компактных дисків із своіма інтерпретаціями. Повіла, же ани еден, же лем теперь із ей штирьома співанками вышло ЦД Рутеніка, што го приготовив уж спомининый М. Кереканіч,

но ЦД мать і іншы інтерпретації лавреатів Співы мого роду, што організує РОС.

**А НЕ ПОГНІВАТЕ СЯ, КІДЬ
ВАС ПОПРОСИМЕ, АБЫ
СЬТЕ НАМ ЗАСПІВАЛИ?**

Але Марії ся не хоче, хоць бы рада, но хворіє...А хто припутаний ку шпытальській постелі, того думы несуть в другы боки, та ай так. Марія дасть крыла співанці, котру і сама сотворила. Она нелем співачка, інтерпретка але і выдумователька. Видите, а мы не знали!

**Нащастлива зродила-м ся,
нещастлива жыву,
зохабив ня муй міленькій, де
ся я задіву?**

**Пушов, пушов муй міленькій
до той Америки,
нашов собі другу жону, маю
жаль превеликій.**

**Ці ся маву затопити, ці
з скалы скочіти?**

**Дай мі, Боже, кріпку волю
тот жаль перебыти.**

**Пушла бы я у річеньку вто-
пила бы я ся,**

**Лем ся того гріху бою, же
я крестила ся....**

Пані Чокинова, вашы народны і властны співанкы треба выдати і книжні, бо то є неодділна часть народной русиньской культуры, котру таков цінностьов мож обогатити.

Я не проти, гварить Марія і з великов скромностьов спущать погляд на постіль, в котрій лежить у гуменьскім шпыталу.

- Мене найвеце тішьть, же до людьской душы внесу новый балзам. Ай тій мойй, тот кох є на помочі. Што собі думате, три операції перебыти, двох мужів поховати а ту жывот треба тримати. Докторове ня силують перулами, а я потайомкы ся співанками ку жывоту привертам. Та так... Оно ся гварить, якось было, якось буде а я гварю: Де ня люде видять, там собі поскачу а де ня не видять, там вера поплачу... А веце ся ня нич не просте. Добрый музыкант бы ани не мав знати бісидовати, лем грати, грати ай співати. А час... Та співанка го завертат в помыслі і чувстві.

Штефан Сухый,
фото архів ІР

▲ Марія Чокинова (перша справа) на минулорічнім концерті лавреатів Співы мого роду в Якубанах.

ВОЛЬБЫ ПРЕЗИДЕНТА СР – VOĽBY PREZIDENTA SR

Вольбы президента СР ся одбудуть **21. марта 2009 од 7.00 до 22.00 год.** Кедь ани єден з кандидатів на президента не здобуде надполовичну векшыну платных голосів оправнених воличів, буде ся друге коло волеб одбивати **4. априля 2009 од 7.00 до 22.00 год.**

Кандідаты на функцію президента СР – Kandidáti na funkciu prezidenta SR

1.	BOLLOVÁ Dagmara, PaedDr. <i>66 r., stredoškolský pedagóg, Senica, občianska kandidátka.</i>
2.	GAŠPAROVIČ Ivan, Doc. JUDr., CSc. <i>67 r., vysokoškolský pedagóg, súčasný prezident SR, Bratislava, občiansky kandidát s podporou Smeru – SD a SNS.</i>
3.	MARTINÁKOVÁ Zuzana <i>47 r., novinárka, Bratislava, občianska kandidátka s podporou Slobodného fóra.</i>
4.	MELNÍK Milan, Prof., RNDr., DrSc. <i>70 r., vedecká osobnosť sveta, občiansky kandidát s podporou Ľudovej strany – HZDS.</i>
5.	MIKLOŠKO František, RNDr. <i>61 r., poslanec Národnej rady SR, občiansky kandidát s podporou Konzervatívnych demokratov Slovenska.</i>
6.	RADIČOVÁ Iveta, Prof., PhDr., PhD. <i>52 r., sociologička, Nová Dedinka, občianska kandidátka s podporou SDKÚ – DS, KDH a SMK.</i>
7.	SIDOR Milan, PhDr., CSc. <i>57 r., vysokoškolský pedagóg, Prešov, občiansky kandidát s podporou Komunistickej strany Slovenska.</i>

Нáродностнэ отázky кандидатом на президента SR

Podľa prieskumu preferencií agentúry MVK - víťazom prvého kola prezidentských volieb by sa mal stať súčasný prezident Ivan Gašparovič, ktorý by získal podporu 48,6 percenta zúčastnených voličov. Druhé miesto obsadila spoločná kandidátka opozície Iveta Radičová, ktorej by svoj hlas odovzdalo 33,3 percenta oslovených. Na zvolenie prezidenta SR

v prvom kole je potrebné získať nadpolovičnú väčšinu platných hlasov všetkých oprávnených voličov. Mimo iných už predstavených, na prezidenta SR kandiduje aj Milan Sidor z Prešova, ktorý pochádza z rusínskej obce Krušinec v okrese Stropkov. Z toho dôvodu sme prvým dvom horúcim favoritom ako aj nášmu krajanovi M. Sidorovi položili 2 rovnaké otázky, na

ktoré dostali rovnaký priestor odpovedať. Je ešte potrebné uviesť, že Rusínska obroda na Slovensku ako náš vydavateľ je apolitická organizácia, z čoho vyplýva, že svoje sympatie prostredníctvom Info Rusína verejne ani k jednému z opýtaných kandidátov nevyjadruje. Súčasne chceme uviesť, že odpovede publikujeme v slovenskom jazyku preto, aby všetci

sympatizanti Rusínov aj tí, ktorí nevedia azbuku, mali rovnaké právo byť informovaní o kandidátoch a vytvoriť si svoj vlastný názor.

1. Čo urobíte pre rusínsku národnostnú menšinu v prípade, že budete zvolený za prezidenta?

2. Podporíte prijatie zákona o financovaní národnostných menšín na Slovensku?

IVAN GAŠPAROVIČ

1. Ako prezident chcem aj naďalej udržiavať všestranné a korektné vzťahy so zástupcami občianskych združení pôsobiacich v rôznych oblastiach spoločenského a národnostného života. Aktívne budem aj naďalej podporovať tie podujatia a aktivity, ktoré vedú k posilňovaniu štátneho, národného, národnostného, regionálneho a lokálneho vedomia a spolupatričnosti. Poznám vašu kultúru, dedičstvo hodnôt Rusínov obohacuje našu spoločnosť a dopĺňa jej rôznorodosť. Veľa krát som sa zúčastnil na vašich festivaloch a podujatiach, ktoré mám hlboko v myslí ešte teraz, milujem rusínsku kultúru a poznám mentalitu Rusínov. Preto naďalej budem podporovať rusínsku národnostnú menšinu vo všetkých sférach spoločenského života. Moje stretnutia s Rusínmi boli vždy užitočné a inšpirujúce. Bohatstvom Slovenska je aj severovýchodný región, ktorého súčasťou je aj prevažná časť Rusínov, preto v súčinnosti s orgánmi regionálnej samosprávy budem podporovať posilňovanie, rozvoj hospodárstva, kultúrneho a vzdelanostného potenciálu. Viem, že tento región trpí nelichotivý stav cestných komunikácií, preto aj týmto problémom sa chcem zaoberať, bez infraštruktúry sa do regiónu len veľmi ťažko dostávajú nové investície. Je nevyhnutné, aby sa dostavala diaľničná sieť, ktorá do vášho regiónu prinesie investície a hospodársky rast. Slovensko v čase hospodárskej krízy potrebuje prezidenta, ktorý je zárukou stability a pokojného vývoja krajiny. Buďte hrdí na to, že ste Rusíni, lebo máte úspechy v našej vlasti.
2. Zákon o financovaní národnostných menšín jednoznačne podporujem, len je potrebné na ňom detailne popracovať, pretože práve národnostná otázka je veľmi chýlostivá záležitosť. Množstvo prislušníkov v jednotlivých národnostných menšinách je rozdielne a práve tu musíme dbať nato, aby tento diferent nebol v praktickom živote zneužívaný.

IVETA RADIČOVÁ

1. Som presvedčená, že Slovensko, ktorého neoddeliteľnou súčasťou sú aj Rusíni, je dobré miesto pre život. Ale to však neznamená, že už nemáme čo robiť, že sa nepotrebuje posunúť ďalej. Národnostné

menšiny, teda aj rusínsku budem podporovať prevažne v troch elementoch: **1. Jazyk** – pretože ten je základom identity a pestuje vlastnú kultúru národností a o tom je vlastne národnostná identita. Z nej sa odvíja literatúra, média, cesta voľného času, spoločný duch ako aj množstvo iných aktivít.

2. Národnostný rozmer, mechanizmus – týmto mám na mysli reprezentáciu krajiny, vytváranie verejnej rozpravy národnostných problémov, ktoré je potrebné riešiť... Nikdy som dobre neniesla krivdy páchané na znevýhodnených občanoch našej republiky. Tým, že sa národnosti hádajú medzi sebou, dávajú len príležitosť víťaziť tomu tretiemu. Prevažne na západnom Slovensku dosť odsudzujú tzv. východniarsky prízvuk, no som veľmi milo prekvapená pri dnešnom stretnutí s Rusínmi, ako pekne rozprávate po slovensky. Tým chcem povedať, že v takej Bratislave je omnoho horšia slovenčina ako tu. Môj nebohý manžel, Stano Radič, ktorý bol v blízkom kontakte s rusínskymi umelcami, my vždy hovoril: Rusíni majú najkrajšiu slovenčinu a folklór. **3. Sociálne pomery** – vylepšiť finančné a ekonomické dopady, ktoré postihli aj Rusíni. Prestali sme hovoriť o základných hodnotách a máme šancu to posunúť aj vďaka týmto hodnotám. Neznášam provokatívnu vetu: „Len investujme do diaľnic“. Moja otázka znie, načo nám budú diaľnice – prepojené východ zo západom, keď ľudia nebudú mať za čím cestovať na východ? Ako prvoradá považujem prilákať investorov na východné Slovensko, podporiť výstavbu podnikov, rekonštrukciu starších bytov a až potom infraštruktúru v dostavaní diaľnic. Z ľudského hľadiska urobím pre Rusínov to, čo aj pre iných občanov Slovenska a to, že chcem vám rozumieť.

2. Nepodporujem schválenie zákona o financovaní národnostných menšín ako takého, pretože tým to môže vzniknúť určité znevýhodnenie jednotlivých národností. Som za začlenenie národnostného zákona do jednotlivých sfér spoločenského života. V praxi to vidím takto, aby zákon o financovaní národnostných menšín bol začlenený napr. do školstva, kultúry a pod.

MILAN SIDOR

1. Sila stromu nie je v konároch, ale hlavne v jeho koreňoch. Nadväzujem tým na to, že moje korene sú rusínske. Veď moje prvé pesničky a rozprávky, s ktorými som sa stretol, boli rusínske. Preto dobre tomuto regiónu rozumiem, poznám ho a viem, v čom je potrebné mu pomôcť. Prvé čo bolo, keď som prijal kandidatúru na prezidenta SR, že som oslovil svojich

krajanov-rodákov z Krušince. Tézy môjho volebného programu v súvislosti s Rusínmi, ale aj inými slovanskými národnosťami sú nasledovné: komplexnejšie v rozvoji školstva, vedy, umenia a kultúry. Dynamickejšie v zblížovaní slovanských kultúr, kooperácii jednotlivých slovanských štátov a hľadani spoločných civilizačných hodnôt pre budúcnosť Európy a celého ľudského rodu. Citlivejšie riešenia vo vzťahu voči tu žijúcim slovanským národnostiam, podporujem plnohodnotný rozvoj národností. Je nevyhnutné klásť väčší dôraz na školstvo a vedu. Ak nebudú mladí ľudia už od základných škôl orientovaní na dôsledné poznanie rusínskej kultúry a jazyka tak národnosť bude postupne vymierať. Veď kde sú tí ľudia, čo sa pred mnohými rokmi hlásili k Rusínom? Strata bola iniciovaná veľkou asimiláciou a tomu chcem zabrániť. Keď sa deštruovalo národnostné vysielanie, tak som zápasil o to, aby prešovský rozhlas nebol zrušený. Ani problematika Ruského domu v Prešove neostane z môjho hľadiska bez povšimnutia. Centralizácia je v Bratislave a na východ sa zabúda. Príliš často vidím, ako ľudia prichádzajú o prácu a napriek tomu sa usilujú obstať v každodennom zápase. Záleží mi na tom, aby ľudia nemuseli ďalej zápasiť a mali dostatočne vytvorené podmienky aj v tomto rusínskom regióne, ku ktorému sa ja verejne hlásim, lebo nemám dôvod ho zatajovať. Nevyhýbam sa ani riešeniu a zdokonaľovaniu sociálnych, potravinových, energetických a bezpečnostných opatrení. Nevynechávam boj proti chudobe v našom regióne, problémy v zdravotníctve, školstve a kultúre. Chcem položiť aj akcent na súžitie a spoluprácu so slovanskými národmi, ako aj na pracovnú migráciu, rozvoj regiónu a slovenského vidieka. Určite sa žiaden kandidát nebude zaoberať objektívnym hodnotením historickej pravdy o robotníckom hnutí a hľadaním nových ciest k sociálne spravodlivejšej spoločnosti. Nikdy som sa nezúčastnil na drancovaní a rabovaní Slovenska, práve naopak - veľmi ťažko som to znášal, ako občan som vystupoval proti privatizácii našich priemyselných podnikov, proti devastácii školstva a kultúry. V tomto chcem aj naďalej pokračovať. Ľudia, ktorí nevedia zabezpečiť budúcnosť svojej krajiny, radi zabúdajú na hrdosť jej obyvateľov i vlastné dejiny.

2. Ja sa len dívam, že zákon o financovaní národnostných menšín nebol ešte stále vypracovaný a prijatý. Jednoznačne podporujem prijatie tohto zákona, lebo len tak môže nastať plnohodnotnejší rozvoj národností, moderného a sekulárneho štátu v spolupráci so všetkými občanmi SR.

Za odpovede ďakuje Silvia Lysinová

Бісідуєме з президентом америцькых Русинів

Дорогы читателі, приносиме вам розговор з президентом наймасовішой русиньской організації (4000 членів) в США (Карпаторусиньскый центр) Джоном Рігеті, котрый ведно із свойов делегаційов навщивив у фебруарі русиньскый регіон на Словеньску. Хоць є походжіньом Русин лем з половины (отець Таліян, мати Русинка) і мати таліянське прізвишко, як сам говорить: „сердцьом єм Русин“

М. К.: В котрых областях жытота ся реалізує ваша організація і кого в США заступуєте?

ДЖ. Р.: Робиме главні на базі культури і школства. Снажыме ся утримовати нашы звыкы, традиції, культуру через фестивалы, на котры ходить наша русиньска комуніта жыюча в США. В сучасности зачінаме закладати русиньскы класы на школах, школиме людей в области русинства і стрічаєме ся з представителями міст і сел, де жыють Русины. Заступуєме нашых членів – Русинів в розмаїтых частях США, котры нас і ту на Словеньско выслали і дякуючі їх мандату сьме могли до вас завітати.

М. К.: На якім принципі ествує ваша організація в США? Мате і даякы регіональны структуры, респ. містны організації і под.?

ДЖ. Р.: Мате філіалкы нашой організації в містах, де жыють нашы Русины. Тоты філіалкы мате в Нью Йорку, Арізоні, Нью

▲ На бісіді о сполупраці Джон Рігеті, президент Карпаторусиньского центра в США із Мартіном Карашом, председом МО РОС в Камюнци.

Джерзі, Бостоні, Вашінгтоні, Клівленді і т. д. Русины, котры в тых містах жыють, походять з выходного Словеньска, южного Польска, з Підкарпатьской України, зо северного Румуньска, Мадярьска і з Чеськой републіки. Но в США ествують і далшы русиньскы організації, з котрыма мате барз добры одношіня і ведно ся підпоруєме.

М. К.: Підпорує влада в США народностны меншыны, респ. підпорує русиньску народностну меншыну?

ДЖ. Р.: Підпорують нас, але не фінанчні. Узнавають нас, пропагують нас, але подобні як нашы церквы, мусиме быти одділены од штату. Бо хоць сьме америцьков владов узнаны як народностна меншына, розділ є в тім, же на

Словеньску штат меншыны дотує а в США ні.

М. К.: З якіма організаціями сполупрацує ваша організація?

ДЖ. Р.: Сполупрацуєме зо вшыткыма русиньскыма організаціями в США, але і во світі а так само сполупрацуєме і з організаціями, котры заступують іншы народы і народности (напр. з мадярьскыма, словеньскыма і под.). Мы ся никому не перечеїме і не браниме жадній сполупраці. Але тепер сьме пришли на Словеньско, бо праві вашу країну поважуєме за центр русинства на світі. Русины на Словеньску суть енергічны, культурно ся активізують і видно, же ся доказали спамятати з часів, кедь были утискованы і неузнаваны.

М. К.: Якы мате конкретні вы одношіня ку Словеньску?

ДЖ. Р.: (Сміх) Словеньско ся мі барз любить главні зато, же ту жыє вельо Русинів, но добре одношіня мам і ку іншым країнам, де жыють Русины (ку Мадярьску, Польску, ку Україні і под.), бо они вшыткы суть мойому сердцю близкы.

За розговор дякує Мартін Караш, фото автора.

МОЛОДЫ РУСИНЫ ОЖИВУЮТЬ РУСИНСТВО І В ОКОЛІЦІ МАЛОГО ЛИПНИКА

В регіоні Старой Любовні суть і такы села, де собі русиньску народность скоро ніхто не записив, хоць в минулости то были лем русиньскы села. Так то было і в околіці коло Малого Липника, кедь ся люди не могли голосити ку русиньскій народности, зачали собі писати радше словеньску. Доднесь ся тотя ситуація не направила. Зато організація молоды Русины (дале м.Р) ся снажыть запоїти до оброджіння і тот регіон. Першов акційов, котру м.Р зорганізували в маленькім і в минулости русиньскім селі, было новорочне посиджіння, котрым сьме собі хотіли припоманути, же в давнім часі ся нашы свята і Новый рік славили подля старого ка-

лендаря. Выдарена акція ся одбыла в хаті у Фінанца, на котрій не хыбовала гармоніка, спів і порядна нефалшована русиньска атмосфера. Позваны гості собі посмаковали на печенім пацятку а в ночных годинах ся потішыли з огоньостроя. Главным заміром славностного посиджіння было звыразніня русиньской ідентиты і ословліня молодых людей, жебы ся голосили ку своїм корінням. З великов підпоров честного члена м. Р Інґ. Осифа Гучка ся подарило ословити холем дакотрых жытелів села, бо просторы і фінанції не доволили зробити з посиджіння масовішу акцію. Праві тото є цільом нашой організації до будучна, бо ціла

▲ Погляд на учасників новорічної акції в Малім Липнику.

тзв. „липницька долина“ є позначена великов асіміляційов, што є велика шкода. Думаєме, же лем молоды люди можуть тоту ситуацію захранити. І зато м.Р приготували много далшых культурных і творивых проектів, на схваліня котрых іщі лем че-

кають, бо і од того залежыть, як ся будуть далє розвивати нашы регіоны. Треба собі цінити поклады, котры нам зохабили нашы предковє і радовати ся тому.

-пиш-
фото: Інґ. Осиф Гучко

Дорогы діточкы, желаме вам красну ярь

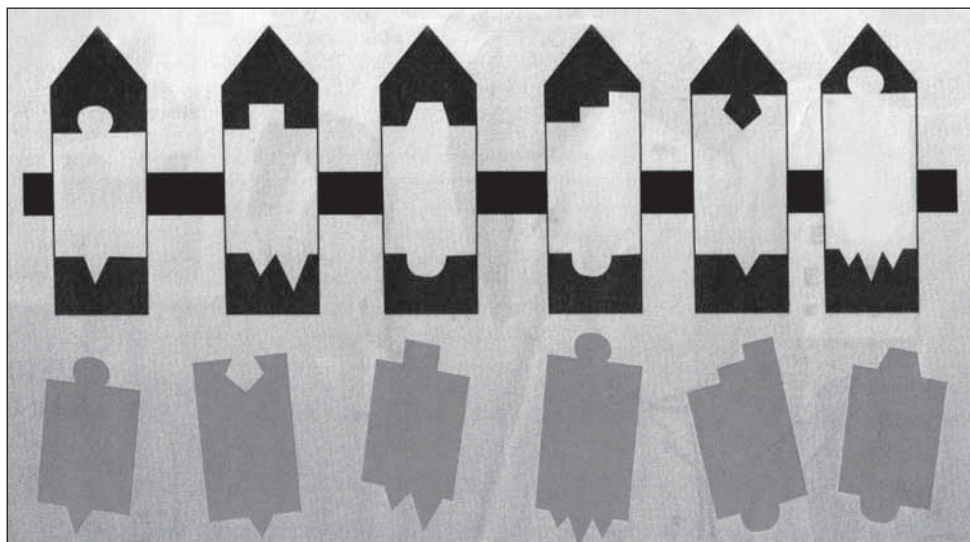
Дорогы школярі, істо сьте собі приємні оддыхли через ярьны вакації, набавили ся до сытости і пережили успіх а може кус і скламаня з піврічних свідительств. Надходяча ярь із пробуджаючов красотов природы вам істо вдыхне много новых сил і хотіня до далшой выуки і забавы в школі і дома. Ку тому хоче приспіти і наша редакція Інфо Русин, котра про вас сістематічно готує вашу сторонку про поучіня і забаву.

-АК-

2. задача

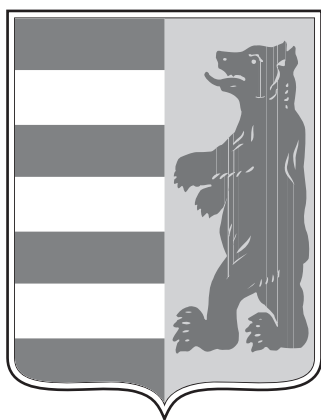
Про быстры головкы

З окрасного плота в парку выпали штахітки. Найдь, котра штахітка де патрить і припой ей чаров на місце, де мать быти.

1. задача

Напиште цілу назву організації, котра выдавать двотыжденник Інфо Русин, в якім друкуеме і сторонку про вас.

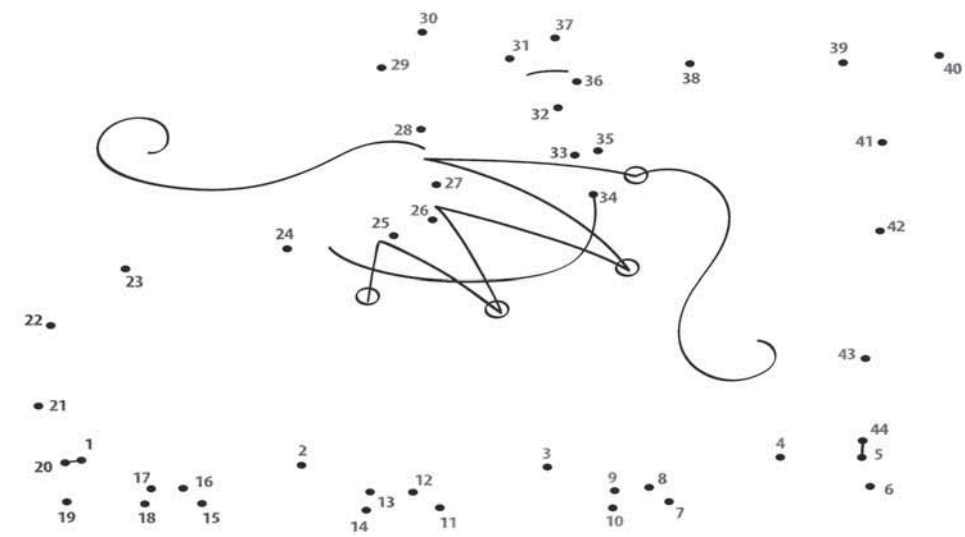
4. задача

Послоуй крапки од 1 по 44 і увидиш який образок є ту скрытый.

3. задача

Роздільте письма

Помож маленькій поштарці розділити письма. Вырахуй приклад на копертці і выслідок буде число дому, котрому письмо патрить. Спой письма з домами, котрым належать. Мають вшыткы письма адресата? Дістане каждый дом холем єдно письмо?

ПЕНЗИЯ З УКРАЇНЫ

Выбор реоптантів у Пряшові давають знати вшыткым пензістам, што доставають пензію з Украіны і бывають (trvale) на Словенську до 1.1.2002 року, же Вєрховна рада Украіны 14.1.2009 року схвалила Словенсков републікков предявленный додаток ку Договору о соціалнім забезпечіню і у выплчаню настануть зміны.

Зато просиме вас неодкладно обернути ся за інформціями на телефон: 051 39549 02 або 0908 046 249.

Выбор реоптантів, Švabská 56, 080 05 Prešov 5

Урбарський бал в Габурі ся выдарив

21. 2. 2009 ся в Габурі одбыв нетрадічно і по першыраз 1. Урбарський бал. Главныма актеарамы зорганізованя того балу были членове выбору Урбаріату Габура, поземкового сполоченства на челі з председом Інґ. Павлом Дупканічом. Кредом выбору было, же знаме нелем робити, але і забавляти ся. Уж привитаня вшыткых притомных на зачатку і красне отворіня балу наповідало, же на балі буде і добра забава.

правда, і остані ціны в томболі потішыли і побавили людей.

Бал тримав до скорых ранніх годин і вшыткы сьме ся пересвідчили, же добрі зорганізувати 1. Урбарський бал ся выдарило над нашы очекваня. Подякованя належыть Інґ. Александрови Мурінови, Мґр. Михалови Прейсови, манжелам Губовым і Александрови Сухому, котры были главныма організаторамы балу. Бавили ся з нами, але такой нас очком слідовали, жебы нам ніч не хыбило.

▲ Погляд на габурских участників балу.

Нелем тоны доброй і темпераментной музичной группы, але і выступліня Фґ Габурчанка, приспіли ку нашому смаку забавляти ся. А досправды сьме ся бавили вшыткы, молоды і стары - од 18 до 70 років. Організаторам ся подарило приготувити нетрадічну томболу в народнім штілі. Не было гостя, котрый бы не хотів выграти метрвіцу або поціпане дерево на куріня,

Цінна томбола была доказом того, же маме щірых спонзорів – приятелів. Вдяка вам.

Наше подякованя патрять і СУ в Габурі. Наш Урбарський бал ся выдарив а мы лем віриме, же тоты наслідуючі балы красну традицію в Габурі будуть утримувати і шырити.

Уж тепер ся тішыме на 2. Урбарський бал в Габурі.

Инґ. Анна Фецакова

ЯЗЫКОЗНАВЧІЙ КУТИК

ШТО Є НОРМАТИВНЕ? ВЕЧУР або ВЕЧОР, ВЕЧІР?

В Орфографічнім словнику русиньского языка (1994) уваджать ся лексема в формі вечур, (а уж генітивна його форма вечера, вечеріє), котра ся нам явить як узко областна, а про вживаня літературной нормы як неоправдана. Доказом того є і самотне склоньованя даного слова. Як вызерають тоты падовы формы при його склоньовані? Напр.: вечур, вечерура, вечеруру, вечеру, (о) вечері, (з) вечером; множ. число: вечеруры, вечерів, вечерам, вечеруры, (о) вечерух, (з) вечерами. Про мене такы формы являть ся про русиньский літературный язык як атіпічны, а коли такы і стрічають ся в русиньскім діалекті, то не входять до сістему кодифікованой діалектної области. Уведжены атіпічны і узко фреквентованы формы не можуть становити літературну норму русиньского языка. Зато маме шыроко фреквентовану лексема во формі вечор, котру кідь склонюеме, то маме свою логіку, бо його форма представлять штандартну реалізацію в парадігматічній сістемі, як: вечор, вечерора, вечерору, вечор, (о) вечорі, (з) вечором; вечоры, вечорів, вечорам, вечоры, (о) вечорах, (з) вечорами. Од субстантіва вечор, вечір творить ся часослово вечеряти

і назывники вечеря, вечерікы, вечеріня. Штруктура як: Добрий вечор! є меджі Русинами шыроко ужывана і лексема вечор є штандартна про русиньский літературный язык.

Орфографічній словник русиньского языка нормативно ужывать формы лексем на стор. 30, як: вечеріти, вечерній, вечеря, вечеряти, вечеріня. Ту находить ся тыж і ненормативне, алогічне слово і вообщє нефреквентованый выраз вечеровый і нештандартна форма слова вечур, хоць при данім слові стоить справна форма генітива од вечур – вечера, вечеріє і форма вечеруры намісто вечерікы.

Значіть, же в кодифікованій области русиньского языка ужывать ся форма слова вечор, а не вечур, вечеруры, зато форма лексема вечор маме творити основный словниковый фонд русиньского літературного языка, а тыж і таку його форму.

Доц. ПєДр. Юрій Панько, к. ф. н.

Вечор ся бlichыть а вечеря іщі не наварена. Даколи, як сьме ходили на вечерікы, было весело. Баба пішла на вечерню без молитвеника. У вечернім часі ся бою вонка ходити.

ОПРАВА

В минулім ціслі Інфо Русина было в статі Міністер заграничных діл СР – наш Русин хыбні надруковано, же отець міністра М. Лайчака походив зо села Рокытів коло Гуменного. Фактом є, же отець міністра походив зо села Орябина. Редакція Інфо Русин просить пана міністра, його родину, читателів, як і вшыткых Орябинчанів о пробачіня за недорозуміня.

Редакція